

**R E P U B L I K A
S L O V E N I J A
V I Š J E
D E L O V N O
I N S O C I A L N O
S O D I Š Č E**

VDSS Sklep X Pdp 405/2017

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore

ECLI: ECLI:SI:VDSS:2017:X.PDP.405.2017

Evidenčna številka: VDS00006644

Datum odločbe: 25.10.2017

Senat: mag. Biserka Kogej Dmitrovič (preds.), Samo Puppis (poroč.), mag. Aleksandra Hočevar Vinski

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: kolektivni delovni spor - izvrševanje kolektivne pogodbe - zavrženje predloga - mirna rešitev spora - pogajanja

Zveza: ZDSS-1 člen 19, 23, 23/1, 44, 44/2.. ZKOlP člen 20, 20/1, 20/3, 20/4.

Jedro

Glede na določbo 20. člena ZKOlP je kot obvezni postopek za mirno rešitev spora o pravicah določen le postopek pogajanj (drugi odstavek 20. člena ZKOlP), medtem ko sta postopka za mirno rešitev takšnega spora s posredovanjem ali z arbitražo le možna načina za rešitev tega spora. V tretjem in četrtem odstavku 20. člena ZKOlP je namreč določeno, da lahko vsaka stranka predlaga posredovanje strokovnjaka (in ne da mora biti predlagano posredovanje strokovnjaka) oziroma, da se stranki lahko sporazumeta o reševanju spora o pravicah za arbitražo. Glede na navedeno in ob upoštevanju načela, da je treba omejitev dostopa do sodišča oziroma pravice do sodnega varstva (ki jo zagotavlja že 23. člen URS) razlagati restriktivno (obstoj procesne predpostavke kot pogoj za dopustnost sodnega varstva pa predstavlja omejitev pravice do sodnega varstva). To pa pomeni, da predstavlja procesno predpostavko za sodno varstvo po 23. členu ZDSS-1 (glede na 11. člen podjetniške kolektivne pogodbe v zvezi z 20. členom ZKOlP) le predhodno začet in neuspešno zaključen postopek pogajanj.

Za izpolnitev procesne predpostavke mirne rešitve spora ni bistveno, na pobudo oziroma predlog katere od strank kolektivne pogodbe so se ta pogajanja začela, bistveno je, da so bila začeta in da se niso uspešno zaključila.

Izrek

- I. Pritožbi se ugodi, izpodbijani sklep se razveljavi in se zadeva vrne sodišču prve stopnje v novo odločanje.
- II. Odločitev o stroških pritožbenega postopka se pridrži za končno odločbo.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je v I. točki izreka izpodbijanega sklepa predlog predlagatelja zavrglo, v II. točki izreka pa je predlagatelju naložilo, da je dolžan nasprotnemu udeležencu povrniti pravdne stroške v višini 856,77 EUR, v 15 dneh in pod izvršbo.

2. Zoper navedeni sklep se iz pritožbenih razlogov napačne uporabe materialnega prava in bistvenih kršitev določb pravnega postopka pritožuje predlagatelj in predlaga pritožbenemu sodišču, da njegovi pritožbi ugodi, izpodbijani sklep razveljavi in vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo odločanje. V pritožbi navaja, da je sodišče prve stopnje zavrglo njegov predlog kot nedopusten, ker naj ne bi podal predhodnega predloga za pogajanja glede na 20. člen Zakona o kolektivnih pogodbah. Opozarja, da bi lahko najkasneje do prvega naroka za glavno obravnavo navedel vsa dejstva in predložil tudi dokaze. Tega pa predlagatelj ni mogel storiti, saj je pooblaščenec le približno eno uro pred razpisano glavno obravnavo po telefonu izvedel, da je sodišče to obravnavo preklicalo in da bo pooblaščenec predlagatelja prejel sklep, iz katerega bo razvidna odločitev sodišča prve stopnje. Ugotovitev, da naj predlagatelj ne bi podal predloga za pogajanja, ni točna. Predlagatelj je nameraval na glavni obravnavi dopolniti svoje navedbe in v spis vložiti listinske dokaze. Iz dopisa nasprotnega udeleženca z dne 30. 1. 2015, ki je bil odgovor na pisni predlog za pogajanje s strani predlagatelja dne 22. 1. 2015, jasno izhaja, da nasprotnemu udeležencu predlog za pogajanje oziroma mirno rešitev spora v zvezi z izvrševanjem 113. člena podjetniške kolektivne pogodbe (prišlo je do tipkovne napake v dopisu predlagatelja, saj je bil mišljen 114. člen podjetniške kolektivne pogodbe) ni razumljiv, zato meni, da predlagateljev predlog za predlagani sestanek ni potreben. Iz tega jasno izhaja, da je predlagatelj tak predlog podal že v letu 2015, vendar pa ga nasprotni udeleženec ni sprejel. V pritožbi še navaja, da so zaradi kršitve kolektivne pogodbe tekla pogajanja že v letu 2012, vendar niso bila uspešna. Predlagatelj je, čeprav tega ni bil dolžan storiti, v letu 2015 ponovno pozval nasprotnega udeleženca na pogajanja, vendar jih ta ni sprejel. Naslednji korak s strani predlagatelja je bil predlog za arbitražo, vendar tudi tega nasprotni udeleženec ni sprejel. Zakon o kolektivnih pogodbah sicer določa tudi možnost, da v sporu posreduje strokovnjak, vendar je to posredovanje zgolj fakultativne narave. Zatrjuje, da je v celoti zadostil predhodnim pogojem, ki jih predpisuje zakon, zato je odločitev sodišča prve stopnje nezakonita. Prav tako ne drži navedba nasprotnega udeleženca (ki ji je sodišče prve stopnje verjelo), da je predlagatelja pozval na pogajanja, ki so se dne 31. 12. 2016 (pravilno: 13. 12. 2016) zaključila s sporazumom, saj se nasprotni udeleženec nikoli ni bil pripravil pogajati o temi, ki je predmet tega predloga. Predlagatelj pritožbi prilaga štiri listinske dokaze z obrazložitvijo, da jih ni mogel vložiti v spis na glavni obravnavi, ker je sodišče prve stopnje njegov predlog že pred tem zavrglo. Navaja, da je s tem zagrešilo tudi absolutno bistveno kršitev določb pravnega postopka.

3. Nasprotni udeleženec je podal odgovor na pritožbo, v katerem predlaga zavrnitev predlagateljeve pritožbe in potrditev izpodbijanega sklepa sodišča prve stopnje. Priglaša stroške odgovora na pritožbo.

4. Pritožba je utemeljena.

5. Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijani sklep v mejah uveljavljenih pritožbenih razlogov, pri čemer je v skladu z določbo drugega odstavka 350. člena Zakona o pravdnem postopku (ZPP; Ur. l. RS, št. 26/99 in nadalj.) v zvezi s prvim odstavkom 366. člena ZPP tudi po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb postopka, navedene v drugem odstavku 350. člena ZPP in na pravilno uporabo materialnega prava. Pri tem preizkusu je ugotovilo, da je sodišče prve stopnje storilo bistveno kršitev določb postopka po prvem odstavku 339. člena ZPP v zvezi s prvim odstavkom 274. člena ZPP, kar predlagatelj smiselno uveljavlja v pritožbi.

6. Iz podatkov spisa izhaja, da je predlagatelj v tem kolektivnem delovnem sporu predlagal, da sodišče prve stopnje po izvedenem postopku ugotovi, da je nasprotni udeleženec kršil 114. člen Kolektivne pogodbe za A. d. o. o. (v nadaljevanju: podjetniška kolektivna pogodba) s tem, ko ob koncu leta 2011 (skupaj z decembrsko plačo) ni izplačal 13. plače, čeprav so bili izpolnjeni pogoji, ki jih za izplačilo te plače predpisuje podjetniška kolektivna pogodba in da je kršil 111. člen podjetniške kolektivne pogodbe s tem, ko ni uskladir plač v obdobju od avgusta 2010 do maja 2012 v višini 5,1 %. Poleg tega je predlagal tudi, da mu naj nasprotni udeleženec poravna pravnne stroške tega kolektivnega delovnega spora, v primeru zamude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

7. Iz predloga izhaja, da kljub sklepu skupščine javnega holdinga b. z dne 17. 11. 2011 le nasprotni udeleženec (izmed vseh podjetij v javnem holdingu) ni izplačal delavcem 13. plače za leto 2011. V predlogu se predlagatelj sklicuje na 23. člen Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1; Ur. l. RS, št. 2/2004 in nadalj.) in na 11. člen podjetniške kolektivne pogodbe ter navaja, da je 14. 10. 2016 podal nasprotnemu udeležencu predlog za začetek arbitražnega postopka, kateremu sta bila priložena tudi predlog za vodenje arbitražnega postopka in ime predlaganega arbitra. Iz odgovora nasprotnega udeleženca z dne 20. 10. 2016 izhaja, da ni sprejel ponujenega predloga za začetek arbitražnega postopka, s tem pa so bile po stališču predlagatelja izpolnjene procesne predpostavke za vložitev predloga v tem kolektivnem delovnem sporu. Poleg tega je predlagatelj v predlogu zatrjeval tudi, da nasprotni udeleženec ni spoštoval 111. člena podjetniške kolektivne pogodbe, ker se delavcem v obdobju od 1. 8. 2010 do konca 2011 plače niso usklajevale, kot to določa citirani člen podjetniške kolektivne pogodbe. V zvezi s tem se je takratni v. d. predsednika vlagatelja sestal z namestnikom generalnega direktorja nasprotnega udeleženca in poskušal navedeno urediti, vendar neuspešno. V okviru dokaznih predlogov je v svojem predlogu priložil med drugim predlog za začetek arbitražnega postopka z dne 14. 10. 2016 (A3), odgovor nasprotnega udeleženca z dne 20. 10. 2016 na ta predlog (A4) in spremni dopis predlagatelja z dne 14. 10. 2016 (A5) z navedbo prilog, ki jih je (poleg arbitražnega predloga s prilogami) poslal nasprotnemu udeležencu. V tem arbitražnem predlogu se je skliceval na vsebino sklepa DSS v Ljubljani, opr. št. X Pd 645/2013 (ta sklep je bil v pritožbenem postopku obravnavan pod opr. št. X Pdp 977/2013), na neuspešno pomirjanje in na zapisnike večih pogajanj v obdobju september in oktober 2012.

8. Iz podatkov spisa nadalje izhaja, da je sodišče prve stopnje po prejemu odgovora nasprotnega udeleženca na predlog in po neuspelem postopku mediacije razpisalo poravnalni narok in prvi narok za glavno obravnavo, vendar pa tega naroka ni opravilo. V nadaljevanju je izdalo izpodbijani sklep o zavrženju predloga predlagatelja, ker je ugotovilo, da predlagatelj pred vložitvijo predloga v tem kolektivnem delovnem sporu ni ravnal po postopku za mirno rešitev spora, določenem v 20. členu Zakona o kolektivnih pogodbah (ZKolP; Ur. l. RS, št. 43/2006 in nadalj.), zato je na podlagi prvega odstavka 274. člena ZPP v zvezi s 23. členom ZDSS-1 predlog zavrglo.

9. Na podlagi drugega odstavka 44. člena ZDSS-1 se v kolektivnem delovnem sporu za predlog in odgovor na predlog smiselno uporabljajo določbe ZPP o tožbi in odgovoru na tožbo, če ni z ZDSS-1 določeno drugače, po 19. členu ZDSS-1 pa se tudi v postopku kolektivnega delovnega spora uporabljajo določbe ZPP, če ZDSS-1 ne določa drugače.

10. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da je neutemeljen pritožbeni očitke predlagatelja o bistveni kršitvi določb postopka, ki naj bi jo sodišče prve stopnje storilo s tem, ko ni opravilo prvega naroka za glavno obravnavo in mu ni omogočilo, da bi lahko do konca tega prvega naroka za glavno obravnavo navedel vsa odločilna dejstva in predložil dokaze. S to pritožbeno navedbo predlagatelj smiselno uveljavlja bistveno kršitev določb postopka po 10. točki drugega odstavka 339. člena ZPP oziroma bistveno kršitev določb postopka po prvem

odstavku 339. člena ZPP v zvezi z 286. členom ZPP, ki pa nista podani. V primeru, če sodišče prve stopnje ugotovi, da za dopustnost sodnega varstva ni podane procesne predpostavke, ki jo določa zakon (npr. 23. člen ZDSS-1), potem na podlagi prvega odstavka 274. člena ZPP takšen predlog zavrže brez opravljenega naroka, saj niso podani pogoji za meritorno odločanje o predlogu. To pa pomeni, da ta pritožbeni očitke predlagatelja ni utemeljen.

11. Po zaključku pritožbenega sodišča pa predlagatelj v pritožbi utemeljeno zatrjuje, da je iz njegovega predloga razvidno, da je izpolnil procesno predpostavko predhodno začete, vendar neuspešno končanega postopka za mirno rešitev tega kolektivnega delovnega spora. Kolektivni delovni spor, v katerem ena od strank zatrjuje kršitev določb kolektivne pogodbe, se uvršča med spore o pravicah (prvi odstavek 20. člena ZKOlP). 11. člen podjetniške kolektivne pogodbe (A6), ki jo je s strani sindikatov sklenil tudi predlagatelj, je med drugim določal, da bodo kolektivne delovne spore iz te pogodbe pogodbene stranke reševale na miren način, pri čemer se bodo za reševanje sporov o pravicah neposredno uporabljale določbe ZKOlP. Po drugem odstavku 20. člena ZKOlP se postopek za mirno reševanje spora o pravicah začne s pisnim predlogom za pogajanja, ki ga stranka, ki meni, da se kolektivna pogodba krši ali nepravilno izvaja, pošlje drugi stranki skupaj z obrazložitvijo. Če spora o pravicah ni mogoče rešiti s pogajanjem, lahko vsaka stranka s pisnim soglasjem druge stranke predlaga rešitev spora s posredovanjem strokovnjaka (tretji odstavek 20. člena ZKOlP). Če tudi s tem spor ni rešen, ali če ni doseženo soglasje obeh strank za reševanje spora s posredovanjem, se lahko stranki sporazumeta, da se ta spor reši z arbitražo (četrti odstavek 20. člena ZKOlP).

12. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da je glede na določbo 20. člena ZKOlP kot obvezni postopek za mirno rešitev spora o pravicah določen le postopek pogajanj (drugi odstavek 20. člena ZKOlP), medtem ko sta postopka za mirno rešitev takšnega spora s posredovanjem ali z arbitražo le možna načina za rešitev tega spora. V tretjem in četrtem odstavku 20. člena ZKOlP je namreč določeno, da lahko vsaka stranka predlaga posredovanje strokovnjaka (in ne da mora biti predlagano posredovanje strokovnjaka) oziroma da se stranki lahko sporazumeta o reševanju spora o pravicah za arbitražo. Glede na navedeno in ob upoštevanju načela, da je treba omejitev dostopa do sodišča oziroma pravice do sodnega varstva (ki jo zagotavlja že 23. člen Ustave RS - Ur. l. RS/I, št. 33/1999 in nadalj.) razlagati restriktivno (obstoj procesne predpostavke kot pogoj za dopustnost sodnega varstva pa predstavlja omejitev pravice do sodnega varstva). To pa pomeni, da predstavlja procesno predpostavko za sodno varstvo po 23. členu ZDSS-1 (glede na 11. člen podjetniške kolektivne pogodbe v zvezi z 20. členom ZKOlP) le predhodno začet in neuspešno zaključen postopek pogajanj. Pritožbeno sodišče ob tem dodaja, da za izpolnitev procesne predpostavke mirne rešitve spora ni bistveno, na pobudo oziroma predlog katere od strank kolektivne pogodbe so se ta pogajanja začela, bistveno je, da so bila začeta in da se niso uspešno zaključila. Prvi odstavek 23. člena ZDSS-1 namreč ne določa, da je ta procesna predpostavka izpolnjena le v primeru, če tožbo (oziroma predlog v kolektivnem delovnem sporu) vložijo le tista stranka, ki je predhodno začela postopek za mirno rešitev spora.

13. Ob upoštevanju zgoraj navedenega stališča je bilo treba v postopku tega kolektivnega delovnega spora najprej ugotoviti, ali je predlagatelj v svojem predlogu oziroma do izdaje izpodbijanega sklepa podal dovolj navedb in dokazov, na podlagi katerih bi bilo mogoče zaključiti, da je za meritorno odločanje v tem kolektivnem delovnem sporu podana zgoraj opisana procesna predpostavka. V zvezi s tem pritožbeno sodišče ugotavlja, da se sicer predlagatelj v predlogu, s katerim je začel postopek v tem kolektivnem delovnem sporu, ni izrecno skliceval na to, da naj bi se med strankam pričel postopek pogajanj (omenjal je le neuspešen poskus dogovora o rešitvi tega spora z arbitražo), vendar pa je skupaj s predlogom vložil v spis tudi predlog za začetek arbitražnega postopka po ZKOlP v zvezi z neizvajanjem 111. in 114. člena podjetniške kolektivne pogodbe (A3), iz katerega med drugim izhaja tudi, da je med strankama v septembru in oktobru 2012 prišlo do več pogajanj, ki pa se niso uspešno zaključila. Poleg tega je iz odgovora na predlog, ki ga je podal

nasprotni udeleženec, razvidno, da je nasprotni udeleženec za dne 24. 11. 2016 vse sindikate pri nasprotnem udeležencu povabil na pogajanja, pri čemer iz zapisnika o pogajanjih z dne 24. 11. 2016 izhaja, da se jih je udeležil tudi predlagatelj. Iz navedb in predloženih dokazov nasprotnega udeleženca izhaja še, da so se pogajanja s štirimi reprezentativnimi sindikati pri nasprotnem udeležencu (med njimi pa ni bilo predlagatelja, ki ima prav tako status reprezentativnega sindikata) zaključila s sporazumom (B10), ki ga je podpisalo tudi več kot 800 delavcev od skupaj 876 delavcev. Poleg tega je nasprotni udeleženec odgovoru na predlog priložil tudi zapisnik sestankov predstavnikov predlagatelja z nasprotnim udeležencem z dne 26. 8. 2014 in 5. 9. 2014 (B21, B22), iz katerih je mogoče razbrati, da je predlagatelj želel urediti odprta vprašanja v zvezi s 13. plačo iz leta 2011 in neusklajevanjem plač v obdobju zamrznitve in za leto 2012. Iz zapisnika z dne 26. 8. 2014 (B21) je razvidno, da je prišlo do tega sestanka zaradi dopisa predlagatelja št. ... z dne 19. 8. 2014. Na dejstvo, da je med predlagateljem in nasprotnim udeležencem prišlo do pogajanj (ki pa očitno niso bila uspešna, saj to ne izhaja niti iz navedb strank niti iz predloženih dokazov), pa nakazuje tudi to, da je poskušal predlagatelj z nasprotnim udeležencem spor v zvezi z neizvrševanjem 111. in 114. člena podjetniške kolektivne pogodbe rešiti z arbitražo (reševanje spora z arbitražo pride v poštev šele v primeru, če predhodni postopki za mirno reševanje spora niso bili uspešni).

14. Glede na zgornje ugotovitve je sodišče prve stopnje napačno zaključilo, da za vsebinsko odločitev v tem kolektivnem delovnem sporu ni izpolnjena procesna predpostavka iz prvega odstavka 23. člena ZDSS-1. Kot je bilo že ugotovljeno, iz spisovnih podatkov izhaja, da so se med predlagateljem (pa tudi ostalimi reprezentativnimi sindikati) in nasprotnim udeležencem pred vložitvijo predloga v tem kolektivnem delovnem sporu odvijala pogajanja, ki pa se med njima niso uspešno zaključila (kar sicer izhaja tudi iz sporazuma z dne 13. 12. 2016, ki je bil sklenjen pred izdajo izpodbijanega sklepa sodišča prve stopnje - predlagatelj ni podpisnik tega sporazuma; B10). Ker torej postopek za mirno rešitev spora s pogajanja med predlagateljem in nasprotnim udeležencem ni bil uspešno zaključen, postopek za mirno rešitev spora s posredovanjem pa po zaključku pritožbenega sodišča glede na 11. člen podjetniške kolektivne pogodbe v zvezi z 20. členom ZKoliP ni obligatoren (enako kot ni obligatoren niti postopek za rešitev spora o pravici z arbitražo), sodišče prve stopnje ni imelo podlage za zavrženje predlagateljevega predloga v tem kolektivnem delovnem sporu. Ker je njegov predlog kljub temu zavrglo, sklicujoč se na prvi odstavek 274. člena ZPP, je pritožbeno sodišče predlagateljevi pritožbi ugodilo, izpodbijani sklep zaradi bistvene kršitve določb postopka po prvem odstavku 339. člena ZPP v zvezi s prvim odstavkom 274. člena ZPP razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v nadaljnje odločanje (prvi odstavek 354. člena ZPP). V ponovnem postopku bo moralo sodišče prve stopnje na podlagi izvedenih dokazov ugotoviti, če je predlog, ki ga uveljavlja predlagatelj, utemeljen in nato odločiti v tem kolektivnem delovnem sporu. V odvisnosti od te ugotovitve bo moralo odločiti tudi o pravnih stroških tega kolektivnega delovnega spora, vključno s stroški pritožbenega postopka (tretji odstavek 165. člena ZPP).

Datum zadnje spremembe: 10.01.2018